

EKONOMİK HABERLER

TÜRKİYE EKONOMİSİNE AYLIK BİR BAKIŞ

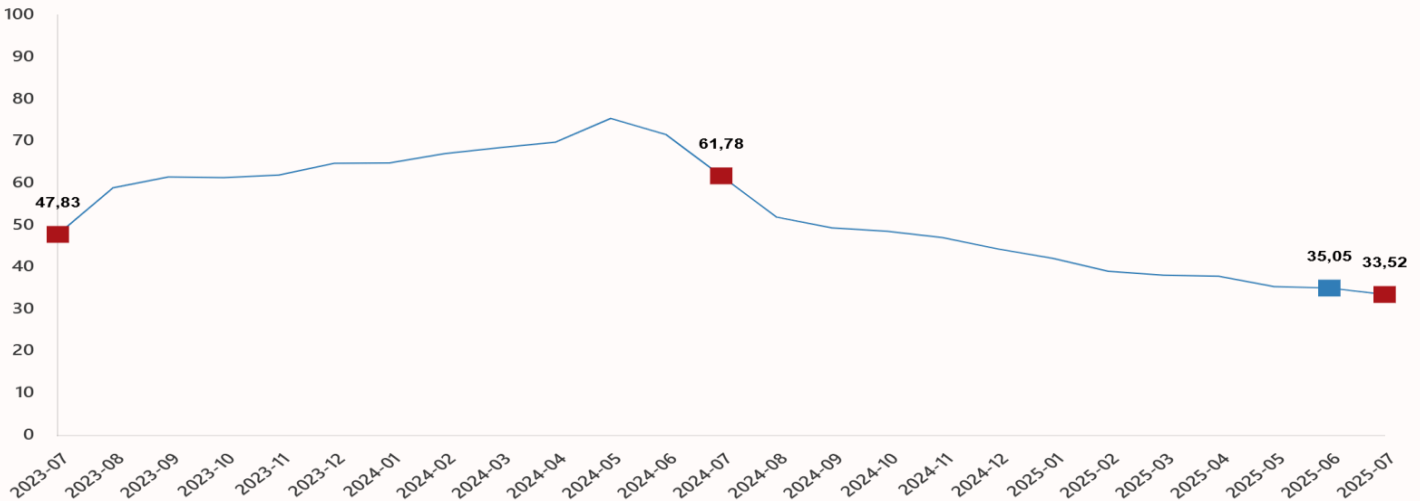
TEMMUZ AYI MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

2025 yılının Ağustos-Eylül EPAM bültenine hoş geldiniz. Bültenimizin bu bölümünü, 2025 yılı Temmuz ve Ağustos aylarına ait ekonomik değerlendirmelere ve yine aynı dönemde gerçekleştirdiğimiz etkinliklere ayırdık.

Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) verileri incelendiğinde, TÜFE'deki değişikliğin 2025 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre **%2,06 artış**, bir önceki yılın aynı ayına göre **%33,52 artış** ve on iki aylık ortalamalara göre **%41,13 artış şeklinde** gerçekleştiği gözlenmiştir. En yüksek ağırlığa sahip 3 ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde **%27,95 artış**, ulaşırmada **%26,57 artış** ve konutta **%62,01 artış** olarak gerçekleşmiştir. İlgili ana grupların yıllık değişime olan etkileri ise gıda ve alkolsüz içeceklerde **%6,94**, ulaşırmada **%4,35** ve konutta **%9,03** olmuştur. Üretici fiyat endeksi (ÜFE) değişimi ise aylık olarak **%1,73 artış** ve yıllık olarak **%24,19 artış** ve yıllık ortalama **% 27,07 artış** olarak gerçekleşmiştir.

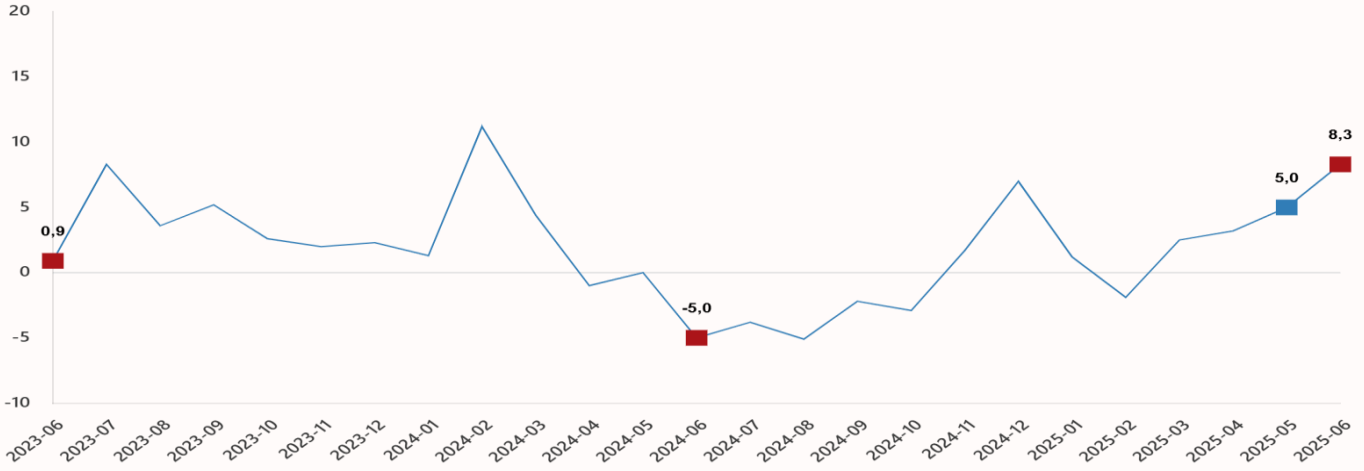
Enflasyon oranı yıllık bazda **%33-34** seviyesine gerilemiş olsa da, ortalama **%41'e** yakın devam ediyor; hem tüketici hem de üretici enflasyonunun hala yüksek olduğu göze çarpıyor. 2025 sonu enflasyon beklentileri, Reuters anketine göre **%30**, TCMB'ye göre **%24** (tahmin aralığı **%19-29**) seviyelerindedir. TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi'nde 2025 sonu TÜFE: **%29,69**; 12 ay sonrası beklentisi **%22,84**; 24 ay sonrası **%16,92** olarak revize edilmiştir. TCMB politika faizinin Ağustos başında yaklaşık **%40 iken** yıl sonuna dek ortalama **%35,57** seviyelerine kadar indirilmesi beklenmektedir.

Tüketici Güven Endeksi Temmuz ayında **83,5** iken Ağustos 2025'de **84,3** olarak gerçekleşmiştir. Nominal GSYH 2025 tahmini **1,437 milyar USD** ve **60,074 milyar TL iken** kişi başına nominal GSYH tahmini yaklaşık **16,709 USD** olarak belirtilmiştir. Reuters anketine göre büyüme 2025'te hükümetin hedefi olan **%4,0**'in altında, yaklaşık **%2,8** bekleniyor; 2026'da ise **%3,3** oranında toparlanma öngörülmektedir.

Temmuz 2023- 2025 TÜFE Oranı Kaynak: TÜİK

SANAYİ VE ÜRETİM

Haziran 2023- 2025 Sanayi Üretim Endeksi Kaynak: TÜİK

Haziran 2025'in sanayi ve üretim verileri incelendiğinde sanayi üretim endeksinin yıllık olarak **%8.3** arttığı görülmektedir ve bu oran, son 16 ayın en yüksek seviyesi olarak kayda geçmiştir. Sanayinin alt sektörlerinde ise madencilik ve taş ocaklığı üretiminin geçen yılın aynı ayına göre **%2,3**, imalat sanayi üretiminin de **%9,5** oranında arttığını, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksinin ise **%1,1** azaldığını görüyoruz. Sanayi üretimindeki bu artış, özellikle imalat sanayiindeki güçlenmenin bir yansımasıdır. İmalat sanayi, Türkiye ekonomisinin en büyük sektörlerinden biri olup, büyüme oranı bu sektördeki talep ve üretim düzeyini yansıtır.

İmalat sanayindeki güçlü büyüme, Haziran 2025'te sanayi üretimindeki genel artışa en büyük katkırı verirken, **madencilik sektöründeki aylık düşüş**, bu seviyesi korumada zorluk yaşanabileceğini gösteriyor. **Enerji sektöründe** yıllık bazda düşüş, yapısal sorunların sürdüğüne işaret ederken, aylık toparlanma kısa vadeli iyimserlik yaratıyor. Özetle, Haziran 2025, Türkiye sanayi üretiminde güçlü bir performans sergilenen bir dönem oldu. Özellikle imalat sanayii hem yıllık hem de aylık bazda güçlü seyrederken büyümenin temel itici gücü konumundayken; madencilik ve enerji alt sektörlerinde hem geçmişe göre geride kalma hem de kısa vadeli belirsizlikler dikkat çekti. Bu tablo, sanayi üretiminin aktör itibarıyla farklı dinamiklerle ortaya koyulduğunu gösteriyor.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Haziran ayında sanayi üretim endeksinde "**en yüksek artışın yüksek teknoloji ürün grubunda gerçekleştiğini**" vurgularken Türkiye açısından en önemli sektörlerden biri olan otomotiv sektöründeki gelişmeler ise aşağıdaki gibidir:

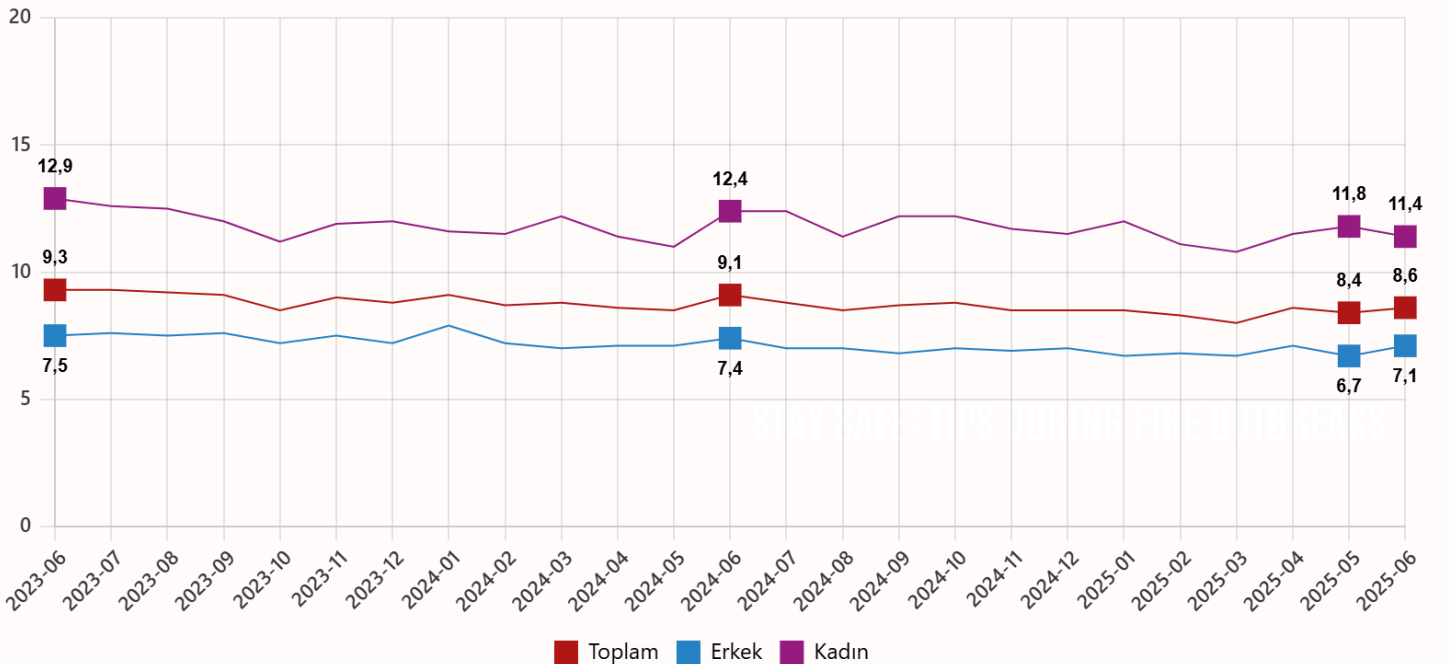
- Temmuz ayında **toplam otomotiv üretimi**, geçen yılın aynı ayına göre **%10 artış** gösterdi. Bununla birlikte, **otomobil üretimi yalnızca %1 artarken, ticari araç üretimi %31** gibi güçlü bir performans sergiledi. Ocak–Temmuz dönemini kapsayan kümülatif verilere göre, **toplam üretim** yıllık bazda **%1 artışla 834.838 adet**, ancak **otomobil üretimi %4 düşüşle 521.447 adet** olarak gerçekleşti.
- Temmuz ayında, **otomobil satışları** geçen yılın aynı ayına göre **%14,7 artarak 84.195 adet** olarak gerçekleşti. Aynı dönemde **hafif ticari araç satışları ise %14,0 artışla 23.523 adede ulaştı. Toplam pazar hacmi** bu iyileşmelerle birlikte **%14,6 artarak 107.718 adete** çıktı.
- **Ticari araç üretiminin yükselişi**, sanayi üretiminde belirleyici hale geliyor. Otomotiv sektöründeki toparlanma, özellikle ticari segmentten geliyor.
- **Otomobil tarafında talep artışına rağmen üretimin geride kalması**, kısa vadeli arz/ticari strateji ve tedarik zinciri konularında bazı sıkışmalar olabileceğini düşündürüyor. **Toplam pazardaki canlılık**, sektörün toparlanma dinamiklerinin sağlam olduğuna dair güçlü bir sinyal veriyor.

İŞ GÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

TÜİK'in her ay yayımladığı işgücü istatistikleri, ekonomik gidişat ve iş piyasasındaki değişimleri değerlendirmek açısından önemlidir. Bu bölümde Haziran 2025 işgücü istatistikleri ele alınacaktır. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %8,6 olarak gerçekleşirken, işsiz sayısı bir önceki aya göre 52 bin kişi artarak 3 milyon 47 bin kişi olmuştur. İşsizlik oranı **erkeklerde %7,1, kadınlarda ise %11,4'tür.**

Haziran ayında istihdam oranı 0,1 puan azalarak %48,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran erkeklerde %66,2, kadınlarda ise %32,2 seviyesinde oldu. İşgücüne katılma oranı %53,5 olarak sabit kaldı. Erkeklerde bu oran %70,9, kadınlarda ise %31,9 olarak ölçüldü. 15-24 yaş grubundaki genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,6 puan artarak %16,2'ye geriledi. Bu yaş grubunda erkeklerde işsizlik oranı %12,3, kadınlarda ise %23,7 olarak tahmin edildi. Haftalık ortalama fiili çalışma süresi bir önceki aya göre 1,1 saat azalarak 41,5 saat olarak gerçekleşti.

Haziran 2025 verilerine göre, **işsizlikte artış eğilimi sürüyor**; dar tanımlı işsizlik oranı %8,6'ya yükselirken genç nüfusta %16,2 ile daha ciddi bir sorun söz konusu. **Kadın işsizliği**, (%11,4) erkeklere (%7,1) kıyasla oldukça yüksek—bu durum, toplumsal ve ekonomik eşitsizliğe işaret ediyor. **Atıl işgücü** (işsiz + zamana bağlı eksik istihdam + potansiyel işgücü) **oranındaki yükseliş**, iş gücü piyasasının sadece iş bulamayanları değil aynı zamanda mevcut işin yeterliliğinden memnun olmayanları da kapsadığının göstergesi. Sektörel işgücü dağılımına göre; hizmet sektörü %58,2 ile ağırlıklı bir piyasa modelini yansıtıyor; ancak tarım (%14,3) ve sanayideki (%20,8) istihdam payları da önemli dengeler sunuyor.

KÜRESEL EKONOMİYE BAKIŞ

Küresel Piyasalar

ABD Piyasaları ve Para Politikası Beklentileri

Fed ve faiz indirimi beklentileri:

Jackson Hole toplantısında Fed Başkanı Powell'ın söylemleri, Eylül'de 25 baz puanlık faiz indirimi ihtimalini artırdı. Bu durum, finansal piyasalarda *beklenti kanalı* üzerinden risk iştahını güçlendirdi. Trump'ın uygulamaya koyduğu politikaların enflasyon üzerinde yukarı yönlü riskler oluşturmaları muhtemel. Halen yüzde 2,7 seviyesinde olan ABD enflasyonunun bu etkilerle yüzde 3'e doğru yükselmesi bekleniyor. Mevcut durumda ABD Merkez Bankası (FED) federal fon oranı yüzde 4,25-4,50 aralığında sabit tutulmakta. Tarife etkilerinin enflasyonist etkisi beklenmesine rağmen FED için faiz indirim alanı oluşmuş durumda. FED'in referans faiz aralığının %4,25 ila %4,5 seviyesinde "kısıtlayıcı" bölgede kalması, ekonominin yavaşlama belirtileri gösterdiği bir dönemde büyümenin baskı altında kalma endişelerinin artmasına neden olabilir.

Avrupa tarafında, Euro Bölgesi için Ağustos ayına ilişkin PMI* rakamları açıklandı. İmalat PMI, 50,5'e yükselerek 49,5'lik beklentilerin üzerine çıkarken, hizmet PMI ise 50,8'lik tahminlerin hafifçe altında 50,7 seviyesinde gerçekleşti. Hem imalat hem de hizmet sektörlerinde ekonomik aktivite toparlanma görüldü. S&P Global anketine göre İngiltere hizmet PMI, Temmuz ayındaki 51,8 seviyesinden Ağustos 2025'te 53,6'ya yükselerek 51,8'lik piyasa beklentisinin üstünde sonuç üretti.

Asya tarafında, Japonya'da Ağustos S&P Global İmalat PMI 49,9 ile 49 olan tahminlerin üzerinde gerçekleşerek, daralma bölgesinden çıkma sinyali verdi. Aynı ayda, Hizmet PMI ise 53,6'dan, 52,7'ye geriledi. Kamu borç yüküne ilişkin endişelerin devam etmesi, Japonya'da tahvil faizleri yükselişe devam etmesine neden oluyor.

Jeopolitik tarafta, ABD Başkanı Trump'ın Ukrayna Devlet Başkanı ve Avrupalı liderlerle görüşmesi sonrasında Rusya-Ukrayna savaşını sonlandırmaya yönelik müzakerelerin, Ukrayna'nın güvenlik garantileri ve Rusya'nın işgal etmediği Ukrayna toprakları dahil kontrol etmek istediği topraklar üzerinde odaklandığını belirtildi.

Döviz Piyasaları ve Sermaye Akımları

Dolar Endeksi (DXY): %0,9 gerileyerek sermaye akımlarının ABD dışına yöneldiğine işaret etti. Bu durum, özellikle gelişmekte olan piyasalar için kısa vadeli sermaye girişlerini tetikleyebilir.

Euro ve Sterlin: Fed'in gevşemeci sinyalleriyle kısa süreli toparlanma olsa da Avrupa'daki düşük büyüme (%-0,3 Almanya GDP) bu para birimlerini sınırlıyor.

Avrupa ve Asya Piyasaları

Avrupa: Almanya'nın ikinci çeyrek GSYH'sindeki daralma, AB bölgesinde stagnasyon riskini artırıyor. Avrupa piyasaları Fed kaynaklı olumlu küresel rüzgardan faydalansa da iç talep zayıflığı nedeniyle görece düşük performans sergiliyor.

Asya: Çin'de devlet destekli yüksek teknoloji ve yarı iletken yatırımları CSI 300 endeksini destekliyor. Bu, klasik devlet müdahalesi ve sanayi politikası yaklaşımının piyasa fiyatlamaları üzerindeki etkisini gösteriyor. Japonya piyasalarında ise yendeki görece güçlenme, ihracatçı şirketler için baskı yaratıyor.

Kısacası, **22 Ağustos 2025 itibarıyla küresel piyasalar parasal gevşeme beklentileriyle pozitif fiyatlama yaparken**, yapısal büyüme sorunları (Avrupa durgunluğu, Çin'in kırılgan toparlanması) ve jeopolitik riskler orta vadede oynaklığı artırabilecek unsurlar olarak öne çıkıyor.

*: **PMI endeksi**, genellikle 0 ile 100 arasında bir değer alır ve 50'nin üzerindeki değerler sektörün genelde genişlediğine, 50'nin altındaki değerler ise daraldığına işaret eder. PMI verisi, çoğunlukla anket temelli bir yapıda elde edilir.

İSÜ EPAM ve Ekonomi Bölümü Haziran Ayı Faaliyetleri-“Yeşil ve Dijital İpek Yolu” Uluslararası Hızlandırma Programı

**Enterprise Azerbaijan StartUp School
(AI for Green Solidarity)
Tanıtım Toplantısı**

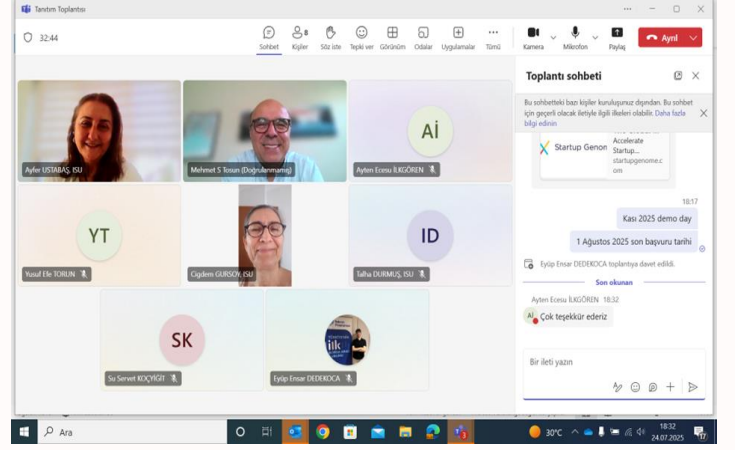

Doç. Dr. Ayfer Ustabaş
EPAM Müdürü ve
Ekonomi Bölümü Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Mehmet Serkan Tosun
Özmen Center Girişimcilik Merkezi ve
Uluslararası Programlar Direktörü

24 Temmuz 2025, Perşembe
18.00
Teams

*Etkinlik EPAM ve Ekonomi Bölümü iş birliğinde düzenlenmiştir.

**İSÜ İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL**

İktisat bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Ayfer USTABAŞ'ın mentor, üniversitemizin de ortak olarak yer aldığı **Enterprise Azerbaijan StartUp School (AI for Green Solidarity)** için üniversitemizin farklı bölümlerinden katılım gösteren tüm öğrenciler yarışmadan kabul aldılar ve mentorluk eğitimlerini almaya başladılar. Bu eğitimler sonrasında, projelerini sunacaklar ve adım adım finale doğru yaklaşacaklar. Projeyi tanıtmak amacıyla EPAM ve Ekonomi bölümü olarak 24 Temmuz'da Nevada Üniversitesi öğretim üyesi ve Uluslararası Programlar Direktörü Prof. Dr. Mehmet Serkan Tosun'un çevrimiçi olarak katıldığı bir toplantı düzenlendi ve öğrencilere proje hakkında detaylı bilgiler verildi. Kabul alan tüm öğrencilerimize başarılar diliyoruz.